

I. Diplomová práce

Student: Martin Farkaš

Obor: Čj - D

Téma: Sci-fi jako obraz doby

Oponent diplomové práce: Ing. Pavel Janáček, Ph.D.

Posudek oponenta diplomové práce:

Cílem předložené práce je všestranně postihnout žánr science fiction (autor práce ovšem váhá, zda o žánr jde): podat jeho teoretické vymezení, představit jeho vývojovou poetiku ve světovém a v českém kulturním kontextu a informovat i o sociálně kulturních strukturách, s nimiž je žánr svázán (fandom, publikační základna atd.). Práce je založena především na nejdostupnějších, hlavně domácích publikacích věnovaných tomuto žánru (Neff...), které ovšem nevycházejí z náročnějšího literárně teoretického kontextu a namnoze spojují postupy literárně historické s publicistickými, analytické s popularizačními nebo propagačními. Předložená práce, již pro svůj výrazně kompilativní charakter a nezvladatelně široké zadání, tento charakter pramenů reprodukuje a často i dále umocňuje.

Je to patrné zejména v úvodní teoretické kapitole, která postrádá metodologickou orientaci a logickou koherenci a rozpadá se na řadu parciálních tvrzení nejrůznějšího řádu a platnosti. Je otázkou, kolik z této nekoherence jde na vrub pokusu koncipovat definici science fiction v rigidním rámci jakéhosi neuvědoměle mimetického pojetí literatury (doba - obraz; „literatura sci-fi je zrcadlem, ve kterém se objevuje obraz naší doby“, „obraz uplynulých dvou století..., kdy věda radikálně ovlivnila a změnila život člověka“; „všeobecně platné zákonitosti přenosu objektivní skutečnosti do literárního díla“; postava ve sci-fi je reprezentant lidstva; důraz na gnozeologický aspekt, literatura jako poznávání světa). Lze jen litovat, že zcela mimo autorův horizont zůstaly například podněty Doleželovy sémantiky možných světů (fikčních světů), která by pravděpodobně umožnila velmi operativní uchopení fantastické literatury bez zavádějících tautologií, aporií či kontradikcí. Autor předložené práce ostatně sám cituje jednu intuitivně velmi přesnou definici žánru (Kingsley Amis, s. 10), která jde naznačeným směrem, avšak dále na ní nestaví.

Kapitoly věnované historii science fiction jsou stejně rozsáhlé jako část teoretická. Z hlediska poznávacího tvoří nepochybně spolehlivější a nosnější část předložené diplomové práce. Prozrazují autorovu znalost materiálu i domácích rukovětí či náčrtů věnovaných dějinám světové a české science fiction, stejně jako schopnost tuto znalost popularizačním způsobem zprostředkovat. Je škoda, že se autor nevěnoval detailněji a právě literárně historicky některému užšímu tématu spadajícímu do této části.

Přes výhrady k teoretické části se domnívám, že autor nárokům kladeným na diplomovou práci dostál. Doporučuji jeho práci k obhajobě s hodnocením dobrým až velmi dobrým.

V Praze dne 5. 1. 2005